

75 Abingdon Rd.,
Roseville, 2069,
Australia.

23.10.83.

V.a. hr. Henno Kirikmäe,
Eesti Õpetajate Keskühingu esimees!

Täna Teid austava ettepaneku eest seisukohtade esitamiseks rahvusliku kasvatus-eesmärkide fikseerimiseks ja üksikasjaliku töökava koostamiseks. Nagu ikka, olen olnud tööga ülekoormatud ja seetõttu vastan viimsel minutil.

Kuigi olukord on selle paari aasta jooksul, mis on möödunud sellest, kui ma oma ettekande esitasin ESTO 80-1 toimunud rahvuskongressil, siin mandril ainult halvemaks muutunud, ei ole minu arvamine rahvusliku kasvatus-eesmärgi kohta muutunud. See on ära toodud "Bülletään" nr. 29-s. Paljudele võib see utoopilisena tunduda ja ega minagi usu, et kõiki neid sihte igal pool ja igaühega saavutatakse. Kuid olen veendunud, et sihid ei tohi olla liiga madalale seatud, vaid ikka nii kõrgele, et nad pingutades kättesaadavad oleksid.

Kuigi arvan ka praegu, et minu formuleeritud eesmärgi osad olenevad üksteisest ja noortetöö nende saavutamiseks peab toimuma mitmel pinnal korraga, sead siiski eesti keele õpetamise ja keeleoskuse arendamise primaarsele kohale. Tean, et see tundub ühiskonnale kõige raskemana ja ma ei oska ühtegi suhkrupilli valemit soovitada, mis selle suupärasemaks teeks. „B“ nr. 29 lhk 5 loetleb mitmeid eesti keele õppimist soodustavaid ettepanekuid, - neid kõiki peaks proovima.

Aga, mis kõige tähtsam, rahvuslik kasvatus tuleb laiendada lastelt ja noortelt kogu ühiskonnale ja eriti lastevanematele. Selleks lisaettepanek mu 1980.a. esitatule: teha kiiruurimus nende lastevanemate kohta, kes on oma lapsed eesti kooli saatnud, kõnelevad kodus eesti keelt, käivad eesti üritustel ja ostavad oma lastele eesti raamatuid - missugused nad on, miks nad seda teevad? Ja siis katsuda luua samasuguseid olukordi, mis motiveeriks teisi lastevanemaid sama moodi käituma. Sellest areneks ka välja eesti lapsevanema käsiraamat, mis peaks nii pea kui võimalik (kasvõi kirjutamise ajal) hakkama seeriana ülemaailmselt eesti ajalehtedes ilmuma. Hea, kui see poleemikat tekitab, seda rohkem räägivad inimesed sellest, mõtlevad ja ehk isegi teevad midagi. Panin tähele näiteks, et möödunud kevadine poleemika „Eesti Päevalehe“ veergudel puht-eestikeelse suvekodu ümber inimesi pani antud küsimusele mõtlema ja ehk enam lapsevanemaid kodus eesti keelt kasutama (mis on kõige olulisem lapse keeleõppimise eeldus).

Neid küsimusi oleks äärmiselt huvitav arutada sellise teadliku grupiga nagu Teil seal on. Kuid vajame praktilisi ettepanekuid ja tegusid. Teeksin järgmised ettepanekud:

1. Luua pühendunud isikutest sekretariaat, mis oleks nõus järjekindlalt (mitte ainult aastakoosolekutel) ja ka vajaduse korral ilma tasuta töötama ja mille ülesandeks oleks initsiatiiv ülemaailmsetes ettevõtetes, teiste keskustega kontakti pidamine, nende arvamiste hankimine, nende koordineerimine ja rakendamine. (Suur osa tööst oleks kirjateel.)
2. Teha ettevõtte avalikult teatavaks, et võita ühiskonna poolehoidu ja katsuda hankida majanduslikku toetust sekretariaadi töö läbiviimiseks (järjekorras: postikulud, paber, raamatud ja näidismaterjalid, töötasu) nii asukohamaa kui ka eesti ühiskondlike organisatsioonide käest. (Selleks on vaja reklaami ja selgitust, kui tähtis ja vajalik on, mida taotletakse. Miks ei peaks ülemaailmne Kesknõukogu toetama ülemaailmset rahvusliku kasvatus-koordineerimist? Kui muidu ei saa, kasvõi

korraldada loterii. Selleks tegevuseks pole vaja rakendada haridusala eriteadlasi, vaid majandus- ja reklaamieksperte.)

3. Leppida kokku ülemaailmselt (nii hästi-halvasti kui seda saab) rahvusliku kasvatus-eesmärkide suhtes.
4. Koostada iga eesmärgi jaoks nimestik tegevustest, mis seda võiks rahuldada. (Mõned tegevused on kindlasti üksteisest ülekäivad, sest pole midagi, peaaegu, et kõik eesmärgid oleks kaetud.) Nimestikku pidevalt uute ja heade ideedega täiendada.
5. Tegevused suurtes joontes prioritseerida ja liigitada kohapealseteks ja ülemaailmset koordineerimist vajavateks. (Kuna mitmed tegevused on üksteisest olenevad, peavad nad tõenäoliselt samaaegselt toimuma ja nii ei ole tähtsuse järjekorda seadmisele palju tähelepanu mõtet pühendada.)
6. Asuda ülemaailmset initsiatiivi vajavate tegevuste organiseerimise juurde, püüdes leida üle terve maailma eksperte, kes oleks nõus teatud ala koordineerimist enda peale võtma (olles samaaegselt kontaktis sekretariaadi kaudu EÕK-ga, kes julgustaks, abistaks, viiks ühe ala eksperte kokku, korraldaks publitsiteeti, püüaks leida majanduslikku abi, jne.)
7. Koostada nimestik kõikidest kohalikest rahvuslikku kasvatust taotlevatest organisatsioonidest (keskorganisatsioonide kaudu) (peaaegu kõik), luua nendega kontakt ja vahendada neile informatsiooni käsiloleva tegevuse kohta, pakkudes neile ideelist ning praktilist abi ja küsides nende ettepanekuid ja abiandmisvõimalusi. (Mõte ei ole mitte ettekirjutamises, vaid abis iseseisvalt tegutsemiseks. Kahtlematult on antud tegevus aeganõudev, kuid on äärmiselt vajalik, et tekiks mingi isiklik koostöötajate võrk, mis haaraks kõiki ühiskonnaalasid. Seepärast ei saa informatsioonivahendamist jätta erimaade keskorganisatsioonide hooleks. Muidugi ei saa loota, et kõik kohe entusiastlikult koostöötama hakkavad, kuid neile tuleb võimalus anda nii saamiseks kui andmiseks.)

Arvate kindlasti, et kaugelt on kerge õpetada. See on tõsi. Kuid kaugelt on ka teine perspektiiv, eriti kui oled enam abivajaja seisukorras. Isiklikult olen Austraalia suhtes võrdlemisi pessimistlikuks muutunud ega tea, kas meil enam palju midagi päästa on. Kuid olen nõus püüdma ja aitama, kui vaja.

Soovin Teile edu järgnevalks koosolekuks ja julgust ning optimismi meie ühiste sihtide saavutamiseks. Südamlikult tervitades

Tiin Palasa

P.S. Leidsin, et mu ettekanne „Noortealased tööülesanded“ on täielikult ära toodud „Rahvuslikus Kontaktis“ nr 3 (87) 1980. See sisaldab ka muid tegevusvõimalusi peale eesti keele (millega piirdub „Bülletääni“ artikkel).

Võeti vastu järgmised resolutsioonid:

1. Eesti keele säilitamine võõrsil on meie suurim ja tähtsaim ülesanne.
2. Tuleb selgitada lastevanematele kakskeelsuse ja eesti rahvusliku kasvatuse tähtsust ja korraldada sellekohaseid kursusi.
3. Peale eesti kodu on eesti kool kõige tähtsam asutus eesti rahvusliku õpetuse ja kasvatuse teostamiseks. Tuleks teha kõik, mis on iganes kellegi võimuses, et eesti koolid leiduksid kõikjal, kus on kooliealisi eesti noori.
4. Eesti keeleõpetajatele väljaõppe andmine ja selle täiendamine, eriti eesti keele kui võõrkeele õpetamine, tuleb viia ülemaailmsele alusele, kasutades igasuguseid võimalusi nii ajakirjanduse kui ajakirjade kaudu.
5. Eesti õpetajad on teinud tänuväärse töö eesti koolides, samuti nn. kodukeele õpetajatena Rootsis. Õpetajatel, kellel ei ole veel vormilist kompetentsi, tuleb seda aktiivselt taotleda. Oma asukohamaa koolide kutselised eesti õpetajad peaksid kõigiti abiks olema eesti keele ja kultuuri viljelemisel.
6. Tuleks pidevalt korraldada õpetajate täienduskursusi.
7. Eesti koolides töötavad õpetajad peaksid saama sama tasu, mis nad saaksid asukohamaa võõrkeelses koolis.
8. On hädavajalik, et vabas maailmas leiduks vähemalt üks täielik eesti kool, mis annaks eestikeelse põhihariduse ja oleks samaaegselt praktikakohaks tulevastele eesti pedagoogidele.
9. Rahvusliku kasvatuse tõhusama teostamise huvides on vajalik senisest tihedam ja ulatuslikum koostöö üksikute maade eestlaskondade vahel informatsiooni vahendamise, koordinatsiooni ja üldise iseloomuga ülesannete lahendamiseks. Koostöö teostamiseks tuleb kas luua ülemaailmne rahvusliku kasvatuse keskus või volitada mõnd olemasolevat rahvusliku kasvatuse küsimustega tegutsevat organisatsiooni neid ülesandeid täitma.
10. Alustada käibelt lõppenud eestikeelsete laste- ja noorsooraamatute paremiku ajakohases keeles kordustrükiste väljaandmisega maadevahelises koostöös ja selleks luua Eesti Õpetajate Keskuühingu vahendusel vastav maadevaheline toimikond.
11. Murdeikka ja sellest ülespoole jõudnud js jõudvate senini organiseerimata eesti noorte organiseerimisele ja nende rakendamisele eestluse teenistusse tuleb senisest hoopis suuremat ja tõhusamat

tähelepanu omistada.

12. Puuduvate eesti koolide asemele astugu koduõpetus, mille väl-
jaarendamine on praegu veel alles algastmel.
13. Eriliselt tuleb panna rõhku eesti keele lugemisoskuse paranda-
misele ja eestikeelsete raamatute lugemise populariseerimisele.
14. Tuleks leida võimalusi kasutada Eesti Vabariigi summasid ema-
keelse hariduse soodustamiseks maades, kus puudub vastav riik-
lik toetus.

Tere Herman !

Singimures ~~saat~~ vastust viielt (5)
maalt.

Tõrstadis

Henno

12/12-83